

بهینه سازی سنتز ۱-آلکیل ایمیدازولها

*دکتر صغری خوارب نادیده، دکتر زهراء رضائی، دکتر فرزین دلیلی، دکتر لیلا شجاعت

*گروه شیمی داروئی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان فارس

خلاصه

اخيراً اثرات بیولوژیکی زيادي از ۱-آلکیل ایمیدازولها به اثبات رسیده است. اگر چه سنتز اين ترکيبات پروسه پيچيده اي ندارد اما تخلیص آنها کار ساده اي نیست. اين ترکيبات معمولاً در حلال بنزن سنتز و به روش تقطیر در خلاء خالص می شوند که با توجه به نقطه جوش بالاي آنها نياز به خلاء بسيار قوي می باشد که گاهي مشكلاتي را به همراه دارد. در اين مطالعه سعى بر اين است که اين مشتقات را در حلال با سميت کمتر سنتز و به روش ساده ستون کروماتوگرافی خالص کرد. در اين صورت می توان روش سنتز ترکيبات فوق را به عنوان مواد اوليه داروئي بهينه کرد و راندمان واکنش را بالا برد.

در اين مطالعه از واکنش بين ايميدازول و برومومالکانها با تکنيك انتقال فاز، آلکیل ایمیدازولها در محيط قليابي سنتز و با حلال آلى استخراج شدند. کاتاليسن انتقال فاز يك نمك آمونيوم کواترنر بود. ۱۴ آلکیل ایمیدازول با ريشه هاي اتيل، پروپيل، بوتيل، هگزيل، هپتييل، اكتيل، نونيل، ديسيل، اندسيل، دودسيل، تري ديسيل، ترادسيل، هگزادسيل و اكتادسيل سنتز شدند. تمام اين ترکيبات به روش ستون کروماتوگرافی خالص شدند و ساختمان شيمياي آنها با روشهاي طيف سنجي IR، NMR و Mass مورد تائيد قرار گرفت. با طولاني تر شدن زنجيره آلکیل در آلکیل ایمیدازولها نقطه جوش نيز بالا می رود که برای تخلیص آنها به روش تقطیر در خلاء باید خلاء قوي برقرار کرد. اين مسئله هم احتياج به امکانات آزمایشگاهي پيشرفته اي داشته و هم بازده پايانی دارد. در اينجا مشتقات فوق به روش ستون کروماتوگرافی خالص شدند و نتایج شناسايي اين ترکيبات به روشهاي طيف سنجي حاکي از مؤثر بودن اين روش می باشد. هچندين جهت سنتز ترکيبات فوق به جاي بنزن از تولوئن استفاده شد که سميت آن بسيار کمتر است.

كلمات کلیدی: آلکیل هالید، ايميدازول، کروماتوگرافی.

مقدمه

در اينجا برای استخلاف گروههای آلکیل روی ايميدازول از کاتاليسن انتقال فاز (PTC) استفاده می شود و سعی بر اين است که بنزن را با تولوئن که سميت کمتری دارد، جايگزین کرد (۱۰).

کاتاليسنهاي انتقال فاز در موادری که مواد اوليه يك واکنش نمی توانند با هم مجاور شوند، استفاده می گردد (۱۲). اين کاتاليزورها در واقع تسريع کننده واکنشهاي هستند که به علت عدم هموژنيسيته مواد اوليه سرعتشان کند است (۶). اين مشكل به خصوص در مورد واکنشهاي استخلافي نوكلوفيلی وجود دارد، چون در اين گونه واکنشها سوبسترا در آب و ساير حللهای پلار نامحلول است در حال که نوكلوفيل يك آنيون محلول در آب و نامحلول در حللهای آلى است و غلظت

ايميدازول تايل زيادي برای واکنشهاي شيمياي دارد، از اين خاصیت آن برای سنتز مشتقات ايميدازول استفاده می شود (۱۰).

در اين مطالعه قصد بر اين است که روش مناسي برای سنتز آلکیل ايميدازولها با راندمان بالا انتخاب شود. اين ترکيبات يك گروه آلکیل روی ازت شماره ۱ ايميدازول دارند که اين گروه آلکیل می تواند از ريشه هاي سبك مثل اتيل (-C₂H₅) تا ريشه هاي سنگين مثل اكتادسيل (-C₁₈H₃₇) متغير باشد (شکل ۱) (۱۳).

معمولًا برای سنتز آلکیل ايميدازولها واکنش ساده اي بين ايميدازول و هاللوآلکانها در حللهای آپروتik مثل بنزن انجام و سپس با قليابي کردن محيط و استخراج توسيط حلال، محصول را جدا نموده و در نهايتم با تقطیر در خلاء آن را خالص می کنند.

رابطه بین فعالیت بیولوژیکی و ساختمان شیمیایی اهیت خاصی دارد. در این خصوص معمولاً "اثر یک گروه استخلاف شده به عنوان یک پارامتر فیزیکوشیمیایی که مبین خاصیت هیدروفوبیک، الکتروفی و خصوصیات فضایی می باشد، مورد بحث قرار می گیرد. با استفاده از نتایج موجود از آریل اییدازولها می توان آلكیل اییدازولها را نیز بررسی کرد. مطالعات نشان می دهد که آریل اییدازولها با تأثیر بر روی آنزیمهای میکروزومال کبد از اکسیداسیون داروها جلوگیری می کنند. آلكیل اییدازولها نیز بسته به نوع گروه آلكیل می توانند اثرات آریل اییدازولها را از خود نشان دهند(۱۳). امروزه ثابت شده است که مشتقان از اییدازول که روی ازت استخلاف دارند، مهار کننده های قوی برای سیتوکروم P-450 می باشند(۳).

"آلکیل اییدازولها معمولاً" به روش تقطیر در خلاء خالص می شوند، این روش ضمن اینکه به امکانات مجهر آزمایشگاهی نیاز دارد، راندمان پائینی دارد. آلكیل اییدازولها ترکیبات هستند با نطفه جوش بالا که با طولانی تر شدن زنجیره آلكیل نقطه جوش بالاتر نیز می رود. لذا تقطیر مشتقان سنگین این ترکیبات نیاز به خلاء شدید دارد و این امر مشکلات و خطرات را در پی خواهد داشت. لذا با توجه به اثرات متنوعی که آلكیل اییدازولها دارند و اهمیت که این ترکیبات می توانند در درمان بیماریهای مختلف داشته باشند در این مطالعه بر آن شدید که سنتر و تخلیص آنها را مورد بررسی قرار داده و روش ساده تری برای تخلیص آنها به کار گیریم تا به این ترتیب گامی در جهت بهینه سازی تهیه مواد اولیه دارویی برداشته باشیم.

روش و مواد کار

مواد شیمیایی و حلالهای مورد استفاده از شرکت Merck آلان خریداری شد. دستگاههای IR ، NMR و Mass مورد استفاده به ترتیب از نوع Bruker AW80 , Perkin Elmer و Finnigan TSQ 70 بودند. بروم آلکانها با ریشه آلكیل ۲ تا ۱۸ کربنه ($C_nH_{2n+1}Br$, n = 2-18) به عنوان آلكیله

دو ماده اولیه در یک فاز برای انجام واکنش کافی نیست. در این تکنیک معمولاً "حلالهای غیر پلار و آپروتیک به کار می روند و چون آنیونها برای این حلالها تمایلی ندارند، لذا برای پیشرفت واکنش از کاتالیستهای انتقال فاز استفاده می شود(۲). اخیراً کربنهای قلیایی به عنوان کاتالیست بازی برای آلكیلاسیون اییدازول استفاده شده است. این روش برای تهیه ترکیبات ضد ویروس مثل آسیکلورویر و فام سیکلورویر به کار رفته شده است (۸). همچنین در طی قرن گذشته استفاده از کاتالیستهای انتقال فاز مثل تترا بوتیل آمونیوم برومید (TBAB) برای آلكیلاسیون آمیدها، لاکتانها و پیریدازینونها نیز گزارش شده است. در این موارد آلكیل برومیدهای نوع اول و دوم راندمان بهتری از آلكیل برومیدهای نوع سوم دارند(۱۴). علاوه بر این آلكیلاسیون آزوها با استفاده از کاتالیستهای انتقال فاز مثل تترا بوتیل آمونیوم برومید (TBAB) در غیاب حلال نیز انجام گرفته است(۴). مطالعات نشان می دهد مشتقان آزول، اعم از اییدازولها و تری آزوها با مهار سیستم آنزیمی P-450 کبد از بیوسنتز ارگوسترون مانع به عمل می آورند(۷). با توجه به این که ارگوسترون برای حفظ قامیت غشاء سلولی قارچ ضروری است پس این ترکیبات می توانند اثرات ضد قارچی داشته باشند(۹). اما تاثیر تمام آزوها روی سیستم سیتوکروم P-450 یکسان نیست و اگرچه نوع آزول یک فاکتور کلیدی است، استخلاصات حلقه آزول و به خصوص استخلاف موقعیت ۱ این حلقه نقش تعیین کننده دارد(۲). ۱- آلكیل اییدازولها اثرات بیولوژیکی متنوعی دارند. یکی از این اثرات مهار سنتز کلسترول در رت می باشد. این اثر با افزایش طول زنجیره آلكیل تا حد C_{10} یا C_{12} افزایش یافته و از آن به بعد کاهش می یابد. علاوه بر این، اضافه شدن یک گروه متیل در موقعیت ۲ اییدازول این اثر را تشديد می کند. همچنین آلكیل اییدازولها آنزیمهای میکروزومال را در کبد رت مهار می کنند، این خاصیت نیز بستگی به طول زنجیره آلكیل دارد و حداکثر فعالیت مربوط به مشتقی است که آلكیل آن کربنه باشد(۱۰).

ستنتر ۱-آلکیل ایمیدازولها

نتایج

در این مطالعه ۱۴ مشتق مختلف از آلکیل ایمیدازولها ستنتر شدند که شرایط مختلف برای ستنتر آنها در جدول ۱ آمده است و نتایج حاصل از شناسایی این ترکیبات به روشهای مختلف طیف سنجی در زیر می‌آید.

نتایج IR: اگرچه طیفهای IR آلکیل ایمیدازولها کمک چندانی به شناسایی آنها نمی‌کند ولی نکته مهمی که در این طیفها قابل توجه می‌باشد، این است که پیک مربوط به N-H آزاد حلقه ایمیدازول دیده نمی‌شود و این خود حاکی از این است که هیدروژن موقعیت ۱ حلقة ایمیدازول باریش آلکیل استخراج شده است.

نتایج NMR: با توجه به این که ترکیبات ستنتر شده در این مطالعه همولوگ یکدیگر هستند، لذا طیفهای NMR مشابه دارند. در کلیه این طیفها هیدروژن C₂ ایمیدازول در ناحیه C₅ و C₄ ۷/۵-۸ ppm به صورت تک شاخه، هیدروژنهای C₅ و C₄ ۷/۶-۸ ppm به صورت تک شاخه، هیدروژنهای متیلن CH₂ متصل به ازت (a) (شکل ۱) در ناحیه ۳/۵-۴ ppm به صورت سه شاخه، هیدروژنهای سایر گروههای متیلن (b) در ناحیه ۱-۲ ppm به صورت چند شاخه (گاهی از بین این گروههای متیلن، هیدروژنهای CH₂ نزدیکتر به ازت جداگانه ظاهر می‌شود) و هیدروژنهای متیل انتهایی (c) در ناحیه ۰/۷-۱ ppm به صورت سه شاخه ظاهر می‌شود.

نتایج MASS: در طیفهای جرمی ترکیبات فوق پیک مربوط به جرم مولکولی به صورت آزاد و یا پروتونه شده دیده می‌شود. در این طیفها شکستهای ناشی از جدا شدن گروههای متیلن و همچنین پیک مربوط به حلقة ایمیدازول مشاهده می‌شود. ترکیبات ستنتر شده عبارتند از: ۱-آلکیل ایمیدازول، ۱-پروپیل ایمیدازول، ۱-بوتیل ایمیدازول، ۱-هگزیل ایمیدازول، ۱-هپتیل ایمیدازول، ۱-اکتیل ایمیدازول، ۱-نونیل ایمیدازول، ۱-دسلیل ایمیدازول، ۱-اندسلیل ایمیدازول، ۱-دوسدیل ایمیدازول، ۱-تری دسیل ایمیدازول، ۱-ترادسیل ایمیدازول، ۱-هگزادسیل ایمیدازول و ۱-اکتا دسیل ایمیدازول.

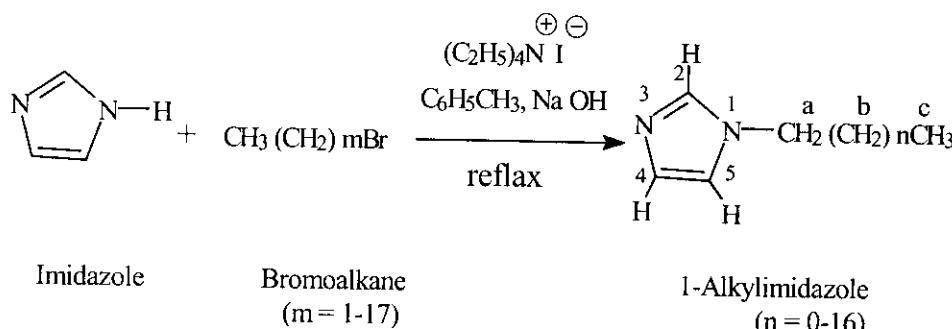
کتنده استفاده شدند. کاتالبست انتقال فاز ترا اتیل آمونیوم یدید [C₂H₅]₄N⁺I⁻] بود. واکنش در حلال تولوئن، در محیط قلیایی و در حرارت رفلaks انجام گرفت (شکل ۱). تخلیص محصولات به روش ستون کروماتوگرافی با استفاده از سیلیکاژل (با اندازه ذره ای ۰/۰۶۳ mm) و سیستم حلال کلروفرم / اتانول به نسبت ۹/۱ انجام و ساختمان آنها به روشهای طیف سنجی IR، NMR و Mass تأیید شد. در اینجا ستنتر ۱-اکتیل ایمیدازول به عنوان نمونه ذکر می‌گردد. سایر مشتقات با تغییر برمول الکان در شرایط مشابهی تهیه شدند (جدول ۱).

ستنتر ۱-اکتیل ایمیدازول، (شکل ۱، n=۶): ۵۹۰ mg (n=6) ایمیدازول ۰/۰۸۷ مول، (MW=۶۸)، ۱/۵ ml ابرومواکتان ۸۹mg، (MW=۱۹۲/۱۳)، d=۱/۱۱ ۰/۰۸۷ مول، (MW=۲۵۷/۱۶)، ۰/۰۰۳۵ مول، (MW=۲۵۷/۱۶)، ۲/۵ ml سود ۱۸ مولار در ۱۷ ml تولوئن به مدت ۴۸ ساعت زیر گاز ازت رفلaks شد. سپس، فاز آبی و آلی از هم جدا و به فاز آبی اسید کلریدریک ۵۰٪ اضافه شد. آنگاه فاز آبی با سود جامد، قلیایی و با تولوئن دکانته گردید. فاز آلی با سولفات سدیم ایندر خشک و در فشار پایین تغليظ شد. محصول خام به دست آمده به روش ستون کروماتوگرافی با استفاده از سیلیکاژل و سیستم حلال متانول/کلروفرم خالص شد (۱/۰۱g و ۶۴٪).

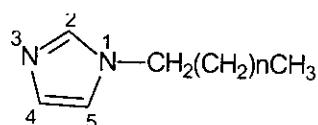
IR(cm⁻¹): 3112(Aromatic C-H), 2855(Alkane C-H), 1675(C=N), 1507(C=C), 1467 (Aliphatic C-H), 1228(C-N).

¹H NMR(CDCl₃): δ=7.4(s,1H,C₂), 7(s,1H,C₄), 6.9(s,1H,C₅), 3.9(t,2H,N-CH₂, J=7.5Hz), 1.7(m,2H, N-CH₂-CH₂), 1.2(m,10H,(CH₂)₅), 0.9(t,3H,CH₃,J=6Hz).

MS: (m/z, %) = 181(M+1, 65), 96(M-C₆H₁₃, 45), 82(M-C₇H₁₅, 91), 41(M-C₉H₁₈N, 100).

شکل ۱: ستر ۱-آلکیل ایمیدازولها

جدول ۱: نتایج ستر مشتقات مختلف از آلکیل ایمیدازولها

^H NMR (δ)	بازده (%)	برموآلان	n	ردیف
7.45(s,1H,C ₂), 7.01(s,1H,C ₄), 6.91(s,1H,C ₅), 3.95(t,2H,NCH ₂ , J=7.3Hz), 1.40(t,3H,CH ₃ ,J=7.3Hz).	۶۱/۱۶	برمواتان	۰	۱
7.32(s,1H,C ₂), 6.9(s,1H,C ₄), 6.77(s,1H,C ₅), 3.73(t, 2H, NCH ₂ , J=7.05Hz), 1.5 (m,2H,N-CH ₂ -CH ₂), 0.76(t, 3H, CH ₃ ,J=7.1Hz).	۶۳/۶	برموپروپان	۱	۲
7.47(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.6(s,1H,C ₅), 3.6(t,2H,N-CH ₂ ,J=7Hz), 1.5 (m,4H,(CH ₂) ₂), 0.09 (t,3H,CH ₃ ,J=6.91Hz).	۶۸/۶	برموبوتان	۲	۳
7.44(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.6(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ ,J=7.05Hz), 1.7 (m,2H,N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,6H,(CH ₂) ₃), 0.8(t,3H,CH ₃ ,J=7.01Hz).	۶۸/۴	برموهگزان	۴	۴
7.44(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.6(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ ,J=7.06 Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,8H,(CH ₂) ₄), 0.88 (t,3H, CH ₃ , J=7Hz).	۶۴/۸	برموهپتان	۵	۵
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.9(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=7.5Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,10H,(CH ₂) ₅), 0.9(t,3H,CH ₃ ,J=6Hz).	۶۴	برمواکтан	۶	۶
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.9(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=7.2Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,12H,(CH ₂) ₆), 0.9(t,3H,CH ₃ ,J=5.6Hz).	۶۷	برمرتونان	۷	۷
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.9(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=7.5Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,14H,(CH ₂) ₇), 0.9(t,3H, CH ₃ ,J=6Hz).	۶۳	برمودکان	۸	۸
7.4(s,1H,C ₂), 6.9(s,1H,C ₄), 6.8(s,1H,C ₅), 3.8(t,2H,N-CH ₂ , J=7.2Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,16H,(CH ₂) ₈), 0.8(t,3H,CH ₃ ,J=5.6Hz).	۶۷	برمواندکان	۹	۹
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.9(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=7.2Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,18H, (CH ₂) ₉), 0.9(t,3H,CH ₃ ,J=5.6Hz).	۷۰	برمودودکان	۱۰	۱۰
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.8(s,1H,C ₅), 3.8(t,2H,N-CH ₂ , J=7.2Hz), 1.7 (m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,20H,(CH ₂) ₁₀), 0.8(t,3H,CH ₃ ,J=5.6Hz).	۶۵	برموتری دکان	۱۱	۱۱
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.9(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=7.2Hz), 1.8(m,2H, N-CH ₂ -CH ₂), 1.2(m,22H,(CH ₂) ₁₁), 0.8(t,3H,CH ₃ ,J=5.6Hz).	۶۳	برموترادکان	۱۲	۱۲
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.6(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=6.85Hz), 1.2(m,28H, (CH ₂) ₁₄), 0.8(t,3H,CH ₃ ,J=6.8Hz).	۶۹	برموهگزادکان	۱۴	۱۳
7.4(s,1H,C ₂), 7(s,1H,C ₄), 6.6(s,1H,C ₅), 3.9(t,2H,N-CH ₂ , J=6.9Hz), 1.2(m,32H, (CH ₂) ₁₆), 0.8(t,3H, CH ₃ , J=6.8 Hz).	۶۹	برمواکتادکان	۱۶	۱۴

ستز ۱-آلکیل ایمیدازولها

بحث

استفاده از کاتالیستهای انتقال فاز برای ستز مواد شیمیایی بسیار رایج است^(۵). این کاتالیستها در واکنشهای آلکیلاسیون باعث افزایش راندمان، سرعت واکنش و همچنین کاهش میزان محصولات جانبی می‌گردند. به عنوان مثال اگر چه روش استاندارد برای ستز آلکیل ایمیدازولها، انجام واکنش تراکمی بین ایمیدازول و یک هالید مناسب می‌باشد ولی چون این روش راندمان پائینی دارد امروزه از نکهای تراآلکیل آمونیوم که به صورت جامدهای کربیتالی می‌باشند برای این منظور استفاده می‌شود، این نکهای با ترکیبات هالوژنه به راحتی در شرایط ملایم با راندمان بالا واکنش می‌دهند^(۱۱). در این مطالعه از واکنش بین برمولالکانها و ایمیدازول در حضور کاتالیستهای انتقال فاز یک زنجیره آلکیل در موقعیت ۱ حلقه ایمیدازول استخراج گردید. واکنش در حلال تولوئن انجام گرفت. جایگزین کردن تولوئن به جای بنزن نه تنها سمیت کمتری داشت بلکه زمان واکنش نیز کوتاهتر شد.

با توجه به مکانیسم اثر کاتالیستهای انتقال فاز می‌توان گفت ایمیدازول در فاز آبی به جفت یون H^+ - Imidazole^- تبدیل می‌شود، آنیون ایمیدازول برای واکنش با برمولالکان باید از فاز آبی به فاز آبی برسد و کاتیون مربوط به کاتالیست انتقال فاز $[(\text{C}_2\text{H}_5)_4\text{N}^+]$ که به خاطر داشتن گروههای حجم توسط مولکولهای آب حلال پوشی نمی‌گردد، نقش حامل را برای آنیون ایمیدازول بازی می‌کند. سپس آنیون ایمیدازول به عنوان نوکلئوفیل به ریشه آلکیل جمله و Br^- را آزاد می‌کند. به این ترتیب آلکیل ایمیدازول در فاز آبی ستز و Br^- توسط گروه آمونیوم کواترنر وارد فاز آبی می‌شود و با جدا کردن هیدروژن از ایمیدازول مجدد "تولید آنیون ایمیدازول می‌کند. این آنیون دوباره به همراه کاتالیست انتقال فاز وارد فاز آبی می‌شود و این فرآیند تا تکمیل واکنش به طور مرتب تکرار می‌گردد.

معمولًاً آلکیل ایمیدازولها به روش تقطیر در خلاء خالص می‌شوند که با توجه به نقطه جوش بسیار بالای این ترکیبات

احتیاج به تجهیزات پیشرفته آزمایشگاهی برای برقراری خلاء بسیار شدید می‌باشد. مغذلک این روش مشکلاتی را نیز در پی خواهد داشت. به عنوان مثال مشتقان که زنجیره آلکیل طولانی دارند حق در خلاء کمتر از ۱ mmHg ۱ نقطه جوش بالای 200°C دارند.

برای رفع این مشکل در این مطالعه بر آن شدم که محصولات خام را به روش ساده ستون کروماتوگرافی خالص کنیم. برای این منظور از سیلیکاژل مخصوص ستون و سیستم حلال کلروفرم-اتانول استفاده شد که تمام مشتقان به راحتی با این سیستم خالص شدند. محصولات نهایی از نظر درجه خلوص و راندمان شرایط بهینه و مطلوبی را داشتند.

قدرتانی و تشکر

نویسندهای از سرکار خامد دکتر شکرپور و آقای دکتر یونس قاسمی کمال تشکر را دارند.

References

1. Baggaley K. H., Atkin S. D., English P. D., Hindley R. M., Morgan B., Green J., 1975, Inhibition of cholesterol biosynthesis by 1-alkylimidazoles, *Biochem. Pharmacol.*, 24: 1092-1093.
2. Ballard S. A., Iodola A., Tarbit M. H. A., 1988, Comparative study of 1-substituted imidazole and 1,2,4-triazole antifungal compounds as inhibitors of testosterone hydroxylations catalyzed by mouse hepatic microsomal cytochromes P-450, *Biochem. Pharmacol.*, 37: 4643-4651
3. Brian Houston J., Humphrey M. J., Matthew D. E., Tarbit M.H., 1988, Comparison of two azole antifungal drugs, ketoconazole and fluconazole as modifiers of rat hepatic monooxygenase activity, *Biochem. Pharmacol.*, 37: 401-408.
4. Defez-Barra E., La Hoz A., Sanchez-Higalion A., Tejeda J., 1992, Phase transfer catalysis without solvent: Synthesis of bisazolylalkanes, *Heterocycles*, 34:1365-1373
5. Dou H. J. M., Gallo R., Hassanaly P., Metzger J., 1977, Behavior and stability of catalysts in bi- and triphase transfer catalysis, *J. Org. Chem.*, 42: 4275-4276
6. Encyclopedia of science & technology, 6th ed., McGraw- Hill Book Company, 1987.
7. Kenna S., Bligh H. F. J., Watson P. F., Kelly S. L., 1989, Genetic and physiological analysis of azole sensitivity in *Saccharomyces cerevisiae*, *J. Med. Vete. Mycol.*, 27: 397-406

دکتر صفری خواب نادیده

- nitroimidazoles, Synthetic Communication, 19: 1309-1315.
12. Starks C. M., Liotta C. L., Halpern M., Phase transfer catalysis, Chapman & Hall, New York, London., 1993.
13. Wilkinson C. F., Hetnarski K., 1974, Structure activity relationship in the effects of 1-alkylimidazoles on microsomal oxidation in vitro and in vivo, Biochem. Pharmacol., 23: 2377-2386
14. Yamada T., Ohk M., 1981, Phase transfer catalyzed N-alkylation of 3(2H)Pyridazinones (3-oxo-2,3-dihydropyridazines), Communications, 631.
8. Martin-Aranda R. M., Rojas Cervantes M. L., Lopez-Peinado A. J., Lopez-Gonzalez J. de D., 1993, Alkaline carbons as base catalysts: Alkylation of imidazole with alkylhalides, Journal of Molecular Catalysis, 85: 253-264
9. Rotstein D. M., Kertesz D. J., Walker K. A. M., Swinney D. C., 1992, Stereoisomers of ketoconazole, preparation and biological activity, J. Med. Chem., 35: 2818-2825.
10. Savignac de A., Roques C., Hinedi M., Michel G., Lattes A., 1990, Synthese et propriétés 1-alkylimidazoles, Eur. J. Med. Chem., 25: 449-454
11. Searcey M., Pye P. L., Lee J B., 1989, Improved synthesis of N-substituted